

Historycznie dominującym problemem zdrowotnym zwierząt przeżywających na całym świecie była obecność pasożytów wewnętrznych. Jednak dalej stosowanie środków odrobaczających pozostaje kontrowersyjne wśród badaczy. Istnieją bowiem duże różnice w wynikach, gdy te produkty są stosowane u bydła o umiarkowanym lub niskim poziomie zarażenia pasożytami.

Oczywiste jest jednak, że przy każdym poziomie porażenia powyżej umiarkowanego środki odrobaczające zapewniają niemal natychmiastową reakcję, poprawę zdrowia i wydajność zwierząt.

Pasożyty mogą prowadzić do obniżenia wydajności bydła. Straty mogą wynikać z obniżonego spożycia i konwersji paszy, niższego średniego przyrostu dziennego lub produkcji mleka, oraz niższej wydajności reprodukcyjnej. Pasożyty są również bardzo niebezpieczne dla zdrowia zwierzęcia. Mogą prowadzić do obniżenia odporności, zmniejszenia masy ciała i pojawienia się chorób takich jak anemia. Bardzo ważne jest, aby wykryć oznaki zakażenia tymi pasożytami, aby zapobiec poważnym stratom w stadzie. Jednym ze skutecznych narzędzi monitorowania zakażenia pasożytami u bydła jest przeprowadzanie rutynowej analizy kału. Pozwala to na sprawniejsze i terminowe wdrażanie programów odrobaczających. Przy czym należy pamiętać, że właściwy program odrobaczania powinno się wdrażać już u cieląt.

Jakie pasożyty są głównym zagrożeniem dla młodych zwierząt?

Podstawowe pasożyty u bydła to robaki (niciansie i przywry), a także stawonogi (świerzbowce, meszki, kleszcze). Z kolei cielęta w naszych warunkach najbardziej są narażone na inwazję pierwotniacze. Kokcydioza i kryptosporydioza to częsty problem w polskich stadach.

Czynnikami zarażenia kokcydiozą są oocysty zanieczyszczające wodopoje na pastwiskach, gdzie trafia kał innych osobników zarażonych, często bezobjawowych nosicieli inwazji. Fot. Pixabay

Kryptosporydioza jest chorobą pierwotniaczą, bardzo groźną w szczególności dla cieląt.

W przewodzie pokarmowym pierwotniaki namnażają się w komórkach nabłonka jelit. Powodują zmiany kliniczne, głównie biegunki, prowadzące do wyniszczenia organizmów, zwłaszcza młodych cieląt. Czynnikiem zarażenia są oocysty zanieczyszczające wodopoje na pastwiskach, gdzie trafia kał innych osobników zarażonych, często bezobjawowych nosicieli inwazji. Kryptosporydiozie sprzyja duże zagęszczenie zwierząt, również w obiektach zamkniętych przy grupowym utrzymaniu zwierząt. Kryptosporydioza najczęściej atakuje cielęta od 5. do 20. dnia życia.

W przypadku cieląt wypuszczanych na pastwisko, powinny one wychodzić na tak zwane bezpieczne pastwiska. To takie, które nie były użytkowane przez 12 miesięcy. Pastwiska nie powinny być nadmiernie eksploatowane. Zwierzęta na takich pastwiskach „wyjadają” trawę blisko podłoża i poprzez to zjadają większą liczbę larw pasożytów.

Zarażenie pasożytami potrafi znacząco obniżyć zyski z produkcji

Obecność pasożytów to oprócz problemów zdrowotnych zwierząt, także obniżenie dochodów uzyskiwanych przez hodowcę. W wielu badaniach szacowano, że cielęta zakażone pasożytami, bez widocznych objawów chorobowych mogą ważyć nawet o 30–60 kg mniej w porównaniu do cieląt niezakażonych lub też regularnie odrobaczanych. Bez dwóch zdań, zastosowanie odpowiedniego programu odrobaczania wiąże się z poniesieniem kosztów związanych np. z zakupem leków czy wykonaniem usługi. W jednym z eksperymentów w USA udowodniono, że każdy dolar zainwestowany w program odrobaczania zwraca się 3, a nawet 5-krotnie.

To jaką profilaktykę prowadzić?

Bezpośrednie wykrycie zakażenia pasożytami jest trudne. Najbardziej miarodajne są badania krwi i wysoka zawartość eozynofiliów we krwi wskazująca na problem z pasożytami. Zakażenie może przybierać formę ostrą i przewlekłą. Ostra inwazja często objawia się otarciami, łysymi plamami na sierści, strupami, biegunką, brakiem apetytu i zahamowaniem wzrostu. Postać przewlekła to matowa sierść i częste infekcje układu oddechowego. Inwazje pasożytów są szczególnie niebezpieczne dla cieląt – podatnych na zakażenie od pierwszych

dni życia. Odrobaczenie cieląt zaleca się rozpocząć w wieku 3–4 tygodni. Mniej więcej w tym czasie dojrzewają i rozwijają się pasożyty. Potem zwierzęta należy odrobaczyć w wieku 3 miesięcy. Następnie leczenie powinno się przeprowadzać dwa razy w roku, na wiosnę i na jesień, kiedy kończy się sezon pastwiskowy, po powrocie do obory. Jeśli utrzymujemy stado wyłącznie w budynkach inwentarskich, warto kontrolować stado i przynajmniej raz do roku odrobaczyć je całe, przy czym odrobaczenie dwukrotne również jest wskazane.

Dostępnych jest wiele skutecznych produktów, w tym do polewania, podawania i wstrzykiwania. Skonsultuj się ze swoim weterynarzem, aby ustalić program odrobaczania, który pasuje do Twoich celów produkcyjnych.

Odrobaczenie powinno się przeprowadzać dwa razy w roku, na wiosnę i na jesień, kiedy kończy się sezon pastwiskowy, po powrocie do obory. Fot. Pixabay

Za granicą często istnieją programy ustalone z góry w kontekście odrobaczania cieląt:

- Odrobaczenie przeciwko przywrom wątrobowym: podawać dwa razy w roku.
- Odrobaczenie przeciwko robakom obłym: Pierwsza dawka podawana 10 dni po urodzeniu. Następnie trzy razy w roku z miesięczną przerwą do 6 miesięcy.
- Odrobaczenie przeciwko tasiemcom: Dawka podawana dwa razy w roku, w styczniu i czerwcu.

Jak widać, częstotliwość szczepień jest bardzo duża.

Do każdego stada powinno się jednak podchodzić indywidualnie i stosować zróżnicowane preparaty, tak, aby nie doprowadzić do oporności pasożytów na dany środek.

Źródła

- Wikse S.E., Field R.W., Craig T.M., Holland P.S., Barling K.S., Toombs R.E. (2004). Increase profits by deworming your nursing beef calves. *Pfizer Bulletin*,
- Morter R. L., Horstman L. (2010). Treating for Internal Parasites of Cattle. *Cooperative Extension Service*, Purdue

University, West Lafayette, IN 47907,

- Derouen S.M., Miller J.E., Foil L.D., Gentry G.T. (2009). Control of horn flies (*Haematobia irritans*) and gastrointestinal parasites and its relation with cow-calf performance. *Veterinary Parasitology*, 162 (3-4):320.